

JOEEP

e-ISSN: 2651-5318
Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joeeep>

Araştırma Makalesi • Research Article

Finansal Kapsayıcılık Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma*

A Bibliometric Study on Financial Inclusion

Şenol Doğan^{a,**} & İlker Sakıncı^b^a Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Alaçam Meslek Yüksekokulu, 55100, Samsun/Türkiye

ORCID: 0000-0002-2497-1958

^b Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 55100, Samsun/Türkiye

ORCID: 0000-0002-9549-8563

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 11 Haziran 2024

Düzeltilme tarihi: 23 Ekim 2024

Kabul tarihi: 30 Kasım 2024

Anahtar Kelimeler:

Finansal Kapsayıcılık

Bibliyometrik Analiz

R Programı

ARTICLE INFO

Article history:

Received: June 11, 2024

Received in revised form: Oct 23, 2024

Accepted: Nov 30, 2024

Keywords:

Financial Inclusion

Bibliometric Analysis

R Program

ÖZ

Finansal kapsayıcılık, kişilerin, firmaların ve toplumların finansal ürün ve hizmetlere erişimini, bu hizmetlerden yararlanma kapasitesini ve finansal karar alma süreçlerine katılımını ifade etmektedir. Bu bağlamda finansal kapsayıcılık konusuyla ilgili literatürde birçok araştırma yapılmıştır. Araştırmacıların finansal kapsayıcılık konusuna ilişkin ilgisinin artması sebebiyle bilimsel araştırmaların çeşitli yönlerini anlamamıza ve değerlendirmemize yardımcı olması açısından bibliyometrik analiz önem arz etmektedir. Bu çalışma, finansal kapsayıcılık kavramı ile ilgili bir bibliyometrik analiz yapmayı amaçlamaktadır. Çalışmada kullanılan veriler, sosyal bilimler alanında sıkça tercih edilen Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilmiştir. Çalışmada WoS veri tabanında çeşitli dahil etme hariç tutma kriterleri kullanılmış ve nihai veri seti olarak 2551 adet çalışma elde edilmiştir. Bu çalışmaya konu olan veriler 08.04.2024 tarihinde elde edilmiş ve bu tarihe kadar olan çalışmalar veri setine dâhil edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda, konuya ilişkin öne çıkan kaynaklar, sık kullanılan anahtar kelimeler, yazarların katkıları, en çok atıf alan makaleler ve trend konular belirlenmiştir. Ardından elde edilen sonuçlar görselleştirilmiştir.

ABSTRACT

Financial inclusion refers to the access of individuals, firms and societies to financial products and services, their capacity to benefit from these services and their participation in financial decision-making processes. In this context, many studies have been conducted in the literature on financial inclusion. Due to the increasing interest of researchers in financial inclusion, bibliometric analysis is important to help us understand and evaluate various aspects of scientific research. This study aims to conduct a bibliometric analysis on the concept of financial inclusion. The data used in the study were obtained from the Web of Science (WoS) database, which is frequently preferred in the field of social sciences. In the study, various inclusion and exclusion criteria were used in the WoS database and 2551 studies were obtained as the final data set. The data subject to this study were obtained on 08.04.2024 and the studies up to this date were included in the data set. As a result of the study, prominent sources, frequently used keywords, authors' contributions, most cited articles and trending topics were identified. The results obtained were then visualized.

1. Giriş

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte dünya çapında bireylerin finansal hizmetlere erişiminin artması ve kullanımının yaygınlaşması, ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyi ile paralellik göstermektedir. Finansal kapsayıcılık, kişilerin, firmaların ve toplumların finansal

ürün ve hizmetlere erişimini, bu hizmetlerden yararlanma kapasitesini ve finansal karar alma süreçlerine katılımını ifade etmektedir.

Finansal kapsayıcılık ve ekonomik büyüme, yaşam standartlarını etkileyen önemli faktörlerdir; bu nedenle, toplumun her kesiminin finansal hizmetlere erişimini sağlamak hedeflenmektedir (Avcı,

* Bu çalışma 16-18 Mayıs 2024 tarihlerinde Bilecik, Türkiye'de gerçekleştirilmiş olan 4. Uluslararası Bankacılık Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Sorumlu yazar/Corresponding author:

e-posta: senol.dogan@omu.edu.tr

Atf/Cite as: Doğan, Ş. & Sakıncı, İ. (2024). Finansal Kapsayıcılık Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 9(SI), 222-233.

This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) licence. Anyone may reproduce, distribute, translate and create derivative works of this article (for both commercial and non-commercial purposes), subject to full attribution to the original publication and authors.

2022:241). Kapsayıcı bir finansal sistemin bir dizi avantajı vardır. Üretken kaynakları verimli bir şekilde tahsis eder ve potansiyel olarak sermaye maliyetini düşürebilir. Bunun dışında, uygun finansal hizmetlere erişim ile finansal yönetim iyileşebilir. Birçok etkileşimli finansal hizmeti kolaylaştırarak her şeyi kapsayan bir finansal sistem, genellikle sömürücü olduğu tespit edilen gayri resmi kredi kaynaklarının büyümesini ya da tefeciler gibi kaynakları azaltır. Her şeyi kapsayan bir finansal sistem, verimliliği ve refahı artırır (Sarma ve Pais, 2011:613).

Finansal kapsayıcılık bağlamında küresel çapta birçok ülke finansal sisteme dezavantajlı grupların da dahil olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Günümüzde, politika yapımcılar ve küresel kurumlar, G20 gibi platformlar, daha kapsayıcı bir ekonomik büyüme modeli oluşturmak için finansal erişime daha fazla önem vermekte ve odaklanmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, finansal katılımı artırmak için belirli temel stratejiler belirlenmiştir. Bu da yoksulların, düşük gelirli çalışanların ve hatta küçük ölçekli girişimcilerin ve mikro işletmelerin finansal hizmetlere erişimini sağlama amacını taşımaktadır. Bu stratejiler arasında, güvenli ve uygun maliyetli finansal hizmetlere erişimi artırmak ve para yönetimini iyileştirmek yer almaktadır (Yorulmaz, 2022:90). 2010 yılından bu yana 55'ten fazla ülke finansal kapsayıcılık konusunda taahhütlerde bulunmuş ve 60'tan fazlası ulusal bir strateji başlatmış veya daha önce başlatmış olduğu stratejileri geliştirmektedir. (Dünya Bankası, 2022)

Gerek gelişmiş ve gerekse gelişmekte olan ülkelerde, finansal ürün ve hizmetlere bireylerin erişim imkanının artırılması amaçlanmaktadır. Bu hem dezavantajlı grupların finansal sisteme dahil edilmesi hem de ülkelerin bu konuda geliştirdikleri politikalar göz önüne alındığında sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik büyüme açısından önemli bir strateji olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda son yıllarda finansal kapsayıcılıkla ilgili çalışmaların artması akademisyenlerin odağının bu alana kaydığını göstermektedir. Bu çalışmanın amacı finansal kapsayıcılık ile ilgili akademik literatürü analiz etmek, bu literatürün özelliklerini ve eğilimlerini incelemek ve bu analizlerden elde edilen verileri kullanarak bilimsel bilgi üretmektir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde genel olarak finansal kapsayıcılık kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde finansal kapsayıcılık ile ilgili literatürde yapılmış olan çalışmalara değinilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümde bibliyometrik analiz ile ilgili metodoloji ve veri seti hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak analiz neticesinde ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir.

2. Finansal Kapsayıcılık

Finansal kapsayıcılıkla ilgili literatürde yapılmış birçok tanımlama bulunmaktadır. Sarma ve Pais (2011)'e göre finansal kapsayıcılık, ekonomideki tüm bireylerin resmi finansal sisteme erişimi, kullanılabilirlik ve kullanımı basitleştiren bir süreci ifade eder. Bir başka tanıma göre finansal kapsayıcılık, bireyler ve işletmeler

için işlemler, ödemeler, tasarruf, kredi ve sigorta gibi yararlı ve uygun fiyatlı finansal ürün ve hizmetlere erişim sağlamayı içerir. Bu hizmetlerin sorumlu ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması önemlidir. Finansal kapsayıcılık, finansal refah ve ekonomik büyümenin önemli bir itici gücü olarak kabul edilir (Mishra vd. 2024). Finansal kapsayıcılık, bireylere gelecek için güvenli bir şekilde tasarruf etme fırsatı sunarak finansal istikrarı destekler. Banka mevduatlarının önemli ölçüde kullanılması, zorlu dönemlerde bankaların mevduat tabanlarının istikrarını artırmaktadır (Han ve Melecky, 2013:2).

Finansal kapsayıcılık, özellikle küresel finansal kriz sonrasında dünya çapında kalkınma ve politika gündemlerinde giderek artan bir ilgi konusu haline gelmiştir. Ayrıca bireyler ve bir bütün olarak toplum açısından potansiyel faydaları ile ilgili birçok kanıt vardır. Finansal kapsayıcılığın artırılması, bir banka hesabına sahip olmayan yetişkinleri resmi finansal sisteme çekerek yoksulluğu azaltabilir ve eşitsizliği hafifletebilir; bu da onların tasarruflarını biriktirmelerini, gelecekte gelir getirebilecek varlıklara yatırım yapmalarını ve finansal risklere karşı korunmalarını sağlar. Bu doğrultuda, kapsayıcı finansal sistemler finansal istikrarın yanı sıra üretkenliğe, ekonomik büyüme ve kalkınmaya da olumlu katkıda bulunabilmektedir (Özşuca, 2019; Lapukeni 2015).

3. Literatür Taraması

Finansal kapsayıcılık, ekonomik kalkınmanın ve toplumsal refahın önemli bir bileşeni olarak son yıllarda giderek daha fazla dikkat çekmektedir. Bu kavram, bireylerin ve işletmelerin uygun, erişilebilir ve kullanışlı finansal hizmetlere erişimini sağlama sürecini ifade eder. Literatürde, finansal kapsayıcılığın artmasıyla birlikte yoksulluğun azaltılması, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve ekonomik büyümenin desteklenmesi gibi olumlu etkiler vurgulanmaktadır. Ayrıca, dijital teknolojilerin ve yenilikçi finansal ürünlerin yaygınlaşması, finansal kapsayıcılığı artırmak için yeni fırsatlar sunmaktadır. Bu bölümde, finansal kapsayıcılık üzerine yapılan akademik çalışmalara yer verilecek ve konuyla ilgili çeşitli yaklaşımlar ve bulgular incelenecektir.

Gebeşoğlu (2015)'in çalışmasında Dünya çapında yapılmış belli başlı araştırmalarla mukayeseli olarak Türkiye'de finansal kapsayıcılığın ne düzeyde olduğu incelenmektedir. Yapılan çalışma sonucunda Türkiye'de finansal kapsayıcılık seviyesinin ait olduğu orta üstü gelir grubu ortalamalarına göre düşük olduğu ifade edilmektedir.

Allen vd. (2016) çalışmalarında, finansal hizmetlere erişimin ekonomik ve sosyal sonuçlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirmişlerdir. 160 ülkeden toplanan verilerle, finansal kapsayıcılığın bireylerin refahını nasıl artırdığı ve gelir eşitsizliğini nasıl azalttığını incelemiştir. Araştırmada finansal kapsayıcılığın artması, bireysel girişimcilik ve iş yaratma üzerinde pozitif etkiler yarattığı, dolayısıyla ekonomik büyümeyi teşvik ettiği gösterilmiştir. Ayrıca,

kadınların ve düşük gelirli grupların finansal hizmetlere erişiminin özellikle önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Moise ve Hongyi (2017) çalışmalarında, Ruanda'nın 2011'den 2015'e kadar ortalama %6,9'luk hızlı kalkınmaya sahip bir ülke olarak, ülkede finansal kapsayıcılığın hangi seviyede olduğunu araştırmışlardır. Araştırma neticesinde finansal kapsayıcılığın 2008'den 2016'ya kadar artış gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Fakat Ruanda'da bir banka hesabına sahip olan yetişkinlerin sayısının 2008 ve 2016 yılları arasında artış hızının çok düşük olduğunu tespit etmişler ve hükümetin bu konuda vatandaşları teşvik etmesi gerektiğini önermişlerdir. Ayrıca mobil ödeme konusunda önemli derecede bir artış olduğunu tespit etmiş ve bu alanda kapsamlı bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğunu vurgulamışlardır.

Afşar ve Doğan (2018), tarafından Türkiye'de finansal kapsayıcılığın ekonomik büyüme üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda Türkiye ekonomisinin büyümesinin finansal kapsayıcılıktan pozitif etkilendiği tespit edilmiştir. Ayrıca finansal kapsayıcılığın artmasının yaratılan fonların üretken yatırımların finansmanına daha fazla aktarılmasını sağlayarak ekonomik büyümeyi beraberinde getirdiği ifade edilmektedir.

Grohmann vd. (2018) çalışmasında, finansal okuryazarlık ve finansal kapsayıcılık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çeşitli ülkelerden elde edilen verilerle, finansal okuryazarlığın bireylerin finansal hizmetlere erişimini ve kullanımını nasıl etkilediği analiz edilmiştir. Sonuçlara göre, finansal okuryazarlığın artırılmasının bireylerin finansal kararlarını daha bilinçli bir şekilde almalarına ve finansal hizmetleri etkin kullanmalarına yardımcı olduğunu göstermektedir. Çalışmada, finansal okuryazarlık eğitimlerinin yaygınlaştırılmasının finansal kapsayıcılığı güçlendireceği vurgulanmıştır.

Öz-Yalaman (2019) çalışmasında, vergi gelirlerindeki değişikliklerin dünya genelindeki ülkeler için finansal kapsayıcılıktaki değişimle ilgili olup olmadığını araştırmıştır. Bu bağlamda 2011-2017 yıllarını kapsayan 137 ülke verisi kullanmıştır. Araştırma bulgularına göre vergi gelirleri ile finansal kapsayıcılık arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. Finansal kapsayıcılık seviyesi arttıkça, insanlar devlete daha fazla vergi ödediği sonucuna ulaşılmıştır.

Gündüz ve Özyıldırım (2020), tarafından Türkiye'de Katılım Bankacılığı için 2007-2019 yıllarını kapsayan finansal kapsayıcılık endeksi oluşturulmuştur. Katılım Bankacılığı finansal kapsayıcılık endeksi değerlendirildiğinde, endeks değerlerinin genel olarak çok düşük olduğu ve Katılım Bankacılığının henüz illerde yeni yeni yaygınlaşmaya başladığı ifade edilmiştir. Endekse göre finansal kapsayıcılığın İstanbul, Ankara ve Konya'da en yüksek Hakkari, Artvin ve Tunceli'de en düşük olduğu belirtilmiştir.

Sarıgül (2021) çalışmasında, Türkiye'de 2011-2018 döneminde finansal kapsayıcılığın gelişimini incelemiştir. Bu kapsamda, iller

ve bölgeler, finansal kapsayıcılık endeks değerlerine göre çok yüksek, yüksek, orta, düşük ve çok düşük olarak sınıflandırılmıştır. Araştırma bulgularına göre, İstanbul'un tüm yıllarda çok yüksek; Batı Marmara, Ege ve Batı Anadolu'nun yüksek; Doğu Marmara, Akdeniz ve Doğu Karadeniz'in orta; Batı Karadeniz'in düşük, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'nun ise çok düşük finansal kapsayıcılık endeks değerlerine sahip olduğu ortaya koyulmuştur.

Güz ve Poyraz (2023) çalışmalarında bir "Dijital Finansal Kapsayıcılık Endeksi (DFKE)" geliştirerek ülkeleri karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma, 2017'den 2021'e kadar dijital finansal kapsayıcılık endeks değerlerinde genel bir artış olduğunu göstermektedir. Spesifik olarak, yüksek gelirli ülkeler DFKE sıralamalarında üst sıralarda yer alırken, düşük gelirli ülkeler en altta yer almıştır. Gelir grupları arasında yapılan karşılaştırmalarda, tüm gruplarda endeks değerlerinde az da olsa bir artış olduğunu ortaya koyarken, orta ve düşük gelirli ülkelerin endeks değerlerinde yüksek gelirli ülkelere göre küçük farklarla da olsa bir iyileşme görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Mohd Daud vd. (2024) çalışmalarında, finansal kapsayıcılık ve dijital teknolojinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Ayrıca, genel olarak finansal kapsayıcılığı iyileştirmek ve finansal kapsayıcılıktaki cinsiyet uçurumunu kapatmak için dijital teknolojiyi kullanma olasılığını da araştırmışlardır. Elde edilen bulgulara göre finansal kapsayıcılığın kullanım boyutunun bir ülkenin ekonomik büyümesini iyileştirmede daha büyük bir rol oynadığı ve finansal kapsayıcılıktaki cinsiyet uçurumunun bir ülkenin ekonomik büyümesi üzerindeki etkisinin dijital teknolojiye bağlı olduğu ifade edilmektedir.

Amaliah vd. (2024) çalışmalarında dijital finansal kapsayıcılığın sürdürülebilir ekonomik büyüme üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Bu amaçla dijital finansal kapsayıcılığın göstergeleri olarak ATM ve banka kartı sahipliği belirlenmiş ve bunların sürdürülebilir ekonomik büyüme üzerindeki etkisi Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) büyümesi ve karbondioksit (CO2) emisyonu göstergeleri aracılığıyla incelenmiştir. Analiz bulgularına göre ATM'lerin ve dijital finansal kapsayıcılığın göstergelerinin, GSYH büyümesi üzerinde önemli bir pozitif (güçlü) etkiye ve CO2 emisyonları üzerinde önemli bir pozitif etkiye sahip olduğu ifade edilmektedir.

Chen vd. (2024) çalışmalarında, Çin'de Fintek'in gelişiminin köy ve kasaba bankalarının finansal kapsayıcılığı etkileyip etkilemediğini araştırmışlardır. Elde edilen bulgulardan bu bölgelerde Fintek'in gelişiminin mobil bankacılık uygulaması yoluyla finansal kapsayıcılığı artırabileceği tespit edilmiştir. Özellikle buralarda çevrimiçi ve çevrimdışı bir hizmet modeli benimseyerek, finansal kapsayıcılığın gelişmesine önemli ölçüde katkıda bulunulabileceği ifade edilmiştir.

Kumar ve Pradhan (2024) tarafından yapılan çalışmada Güney Asya ülkeleri için bireyin sosyo-ekonomik ve demografik finansal kapsayıcılık belirleyicilerini ve bunun önündeki engellerin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Analiz sonuçları erkek, daha yaşlı, daha varlıklı ve daha eğitilmiş bireylerin finansal hizmetlere erişim olasılığının daha fazla olduğunu, gelir ve eğitimin daha yüksek bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca çalışmada resmi bir hesaba sahip olan bireylerin finansal kapsayıcılığın en önemli göstergeleri olduğu ifade edilmiştir.

4. Metodoloji ve Veri

Bu çalışmada nitel bir araştırma yöntemi olan bibliyometri tekniği kullanılmaktadır. Bibliyometri, yayınların veya belgelerin yazar, konu, atıf yapılan kaynaklar, yayın bilgisi gibi belli özelliklerinin niceliksel analizi ile ilgilenmektedir (Al ve Tonta, 2004:19). Bibliyometrik yöntemler bilimsel çalışmaların analiz edilerek içerik, sonuç ve etkinliklerinin belirlenmesini sağlamaktadır (Beşel ve Yardımcıoğlu, 2017:134). Bibliyometrik analiz, büyük miktarda bilimsel veriyi keşfetme ve analiz etme konusunda popüler ve sağlam bir yöntemdir. Belirli bir alandaki evrimsel incelikleri ortaya çıkarmak için bize olanak tanımaktadır. Bibliyometrik analiz, büyük hacimli yapılandırılmamış verileri dikkatlice anlamlandırarak, köklü alanların biriktirdiği bilimsel bilgiyi ve evrimsel ince detayları ortaya çıkarmak ve haritalamak için faydalı olmaktadır. Bu nedenle, iyi yapılmış olan bibliyometrik çalışmalar, bir alanı yeni ve anlamlı yollarla ilerletmek için sağlam temeller oluşturabilir, akademisyenlere (1) genel bir bakış elde etme, (2) bilgi boşluklarını tespit etme, (3) araştırma için yeni fikirler üretme ve (4) kendi amaçlanan katkılarını alan içinde stratejik bir şekilde konumlandırma ve güçlendirme fırsatı sunar (Donthu vd., 2021: 285).

Çalışma, son yıllarda popülerliği artan finansal kapsayıcılık kavramı ile ilgili bir bibliyometrik analiz yapmayı amaçlamaktadır. Belirtilen kavram ile ilgili birçok araştırma yayınlanmış ve araştırmacıların konuya ilişkin ilgisinin artması sebebiyle, bilimsel araştırmaların çeşitli yönlerini anlamamıza ve değerlendirmemize yardımcı olması açısından bibliyometrik analiz önem arz etmektedir.

Araştırmamızda kullanılan veri seti sosyal bilimler alanından en çok bilinen veri tabanlarından bir tanesi olan Web of Science (WoS) veri tabanı kullanılarak elde edilmiştir. Veri toplama işleminde öncelikle aranacak Bibliyometrik analize konu olan kavram belirlenmiştir. Araştırmamızın en önemli aşamalarından veri elde etme kısmında aratılacak kavram olarak “Financial Inclusion” (Finansal Kapsayıcılık) ifadesi kullanılmıştır. Arama zinciri olarak “başlık”, “özet” ve “anahtar kelimeler” alt alanları kullanılarak 3414 araştırmaya ulaşılmıştır. Elde edilen veriler “R Biblioshiny” kullanılarak analize tabi tutulmuştur. R programına ham veriler aktarıldıktan sonra yazım dili olarak sadece İngilizce seçilerek diğer diller hariç tutulmuş ve araştırma sayısı 3327 olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra araştırma türü için sadece “makale”

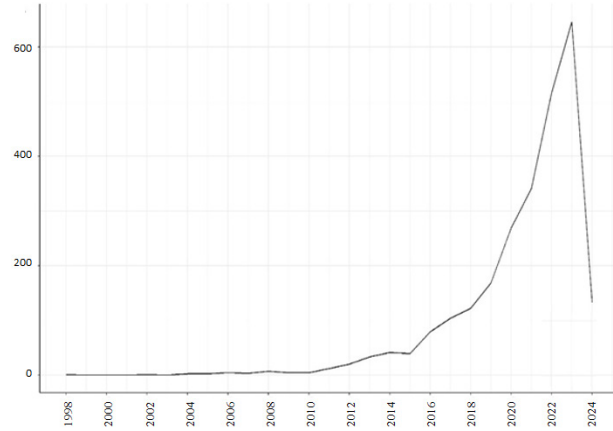
türü seçilerek diğer araştırma türleri hariç tutulmuş ve nihai veri seti olarak 2551 adet araştırma elde edilmiştir. Araştırmaya konu olan veriler 08.04.2024 tarihinde elde edilmiş ve bu tarihe kadar olan tüm araştırmalar veri setine dahil edilmiştir.

Aktarılan verilere genel olarak bakıldığında 1998’den 2024’e kadar 813 farklı kaynaktan 2551 farklı araştırma yayınlanmıştır. Bu araştırmaların yıllık ortalama büyüme oranı %20,69’dur. Yayınlanan 2551 araştırmanın 426’sı tek yazarlı olmak üzere, yayınlarda toplam 4985 yazar bulunmaktadır.

5. Bulgular

5.1. Finansal Kapsayıcılık İle İlgili Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

Aşağıdaki grafikte Finansal kapsayıcılıkla ilgili Web of Science veri tabanında 1998-2024 yılları arasında yayınlanmış olan makalelerin yıllara göre dağılımı verilmiştir.

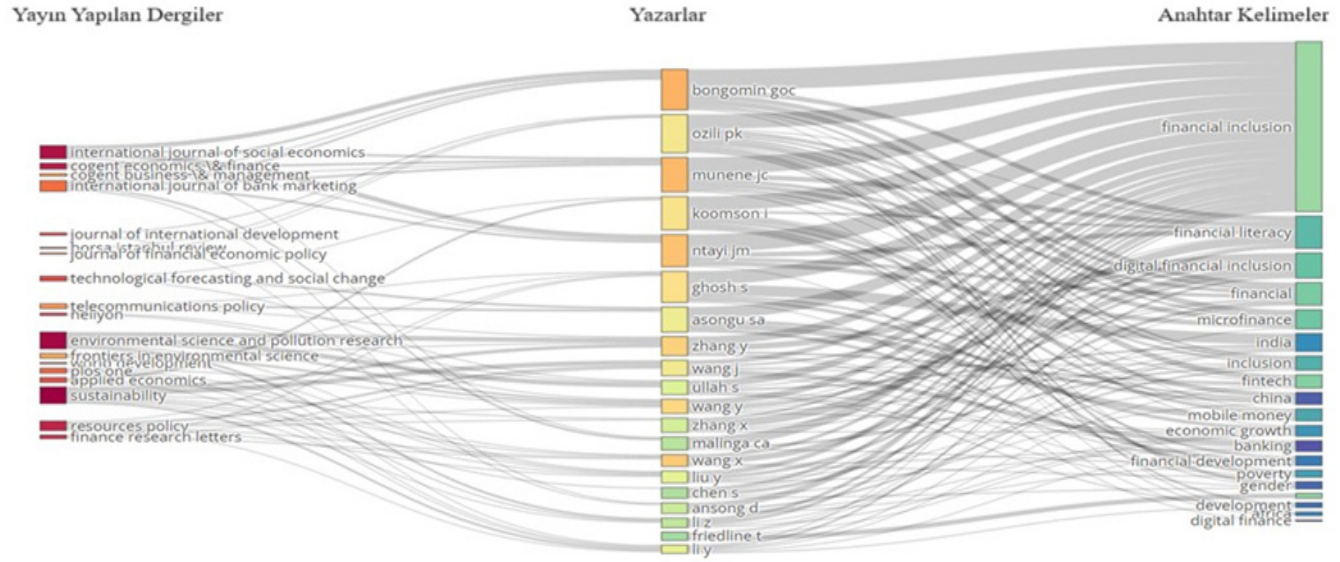

Grafik 1: Makale Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde en fazla yayın yapılan yıl 646 yayın ile 2023 yılıdır. Araştırmalar incelendiğinde ilk yayın 1998 yılında yapılmasına rağmen 1999, 2000, 2001, 2003 yıllarında hiç yayın yapılmamıştır. 2018 yılı itibariyle yayın sayısında ciddi bir artış olduğu gözlemlenmekte ve araştırmacıların finansal kapsayıcılık konusuna olan ilgisinin son yıllarda arttığı açıkça görülmektedir. 2024 yılında yayın sayısı bir önceki yıla göre her ne kadar azalmış olarak görünse de veri toplama tarihi göz önünde bulundurulduğuna yılsonuna kadar bu sayının artacağı tahmin edilmektedir.

5.2. Üç Alan Grafiği Yazar, Dergi ve Anahtar Kelime İlişkisi

Şekil 1’de dergiler (solda), yazarlar (ortada) ve anahtar kelimeler (sağda) arasındaki ilişkiler Sankey Diyagramı ile gösterilmiştir. Şekil 1 yazarların ilgili dergilere katkılarını ve anahtar kelime tercihlerini açıklamaktadır. Sankey Diyagramına göre, değişkenler arasındaki bağlantı sayısı arttıkça bağlantı çizgileri de kalınlaşmaktadır.

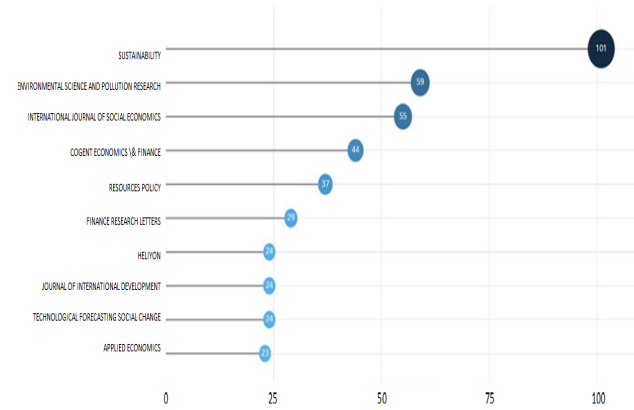
Şekil 1: Üç Alan Grafiği (Sırasıyla Dergiler, Yazarlar, Anahtar Kelimeler)

Şekil 1 incelendiğinde en üretken yazar olan Bongomin, George Okello Candiya; “International Journal of Social Economics”, “Cogents Economics/ & Finance”, “Cogent Business /& Management”, “International Journal of Bank Marketing” dergilerinde yayın yapmış ve çalışmalarında en sık “financial inclusion”, “financial literacy”, “microfinance” ve “financial” anahtar kelimelerini kullanmıştır. Verimlilikte ikinci sırada yer alan Ozili, Peterson K.; “Journal of International Development”, “Borsa İstanbul Review” ve “Journal of Financial Economic Policy” dergilerinde yayın yapmış ve çalışmalarında en sık “financial inclusion”, “fintech”, “gender” ve “financial” anahtar kelimelerini kullanmıştır.

5.3. En Fazla Yayın Yapılan Dergiler

Yayın sayılarına göre ilk on sıradaki dergiler aşağıdaki Şekil 2’de gösterilmiştir. En fazla yayının yapıldığı “Sustainability” dergisinde toplamda 101 adet makale yayınlanmıştır. Nispi değer açısından bakıldığında toplam yayın sayısı 2551 olan sayısının %3.96’lık kısmı bu dergide yayınlanmıştır. Bu dergide yayınlanan makalelerin Şekil 2’de verilen ilk on sıradaki toplam yayın sayısı içerisindeki nispi değerinin %25,44 olduğu görülmektedir. Yayın sayısına göre ikinci sırada yer alan “Environmental Science and Pollution Research” dergisinde toplamda 99 makale yayınlanmıştır. Nispi değer açısından bakıldığında toplam yayın sayısı olan 2551 sayısının %2,3’lük kısmı bu dergide yayınlanmıştır. Bu dergide yayınlanan makalelerin şekilde verilen ilk on sıradaki toplam yayın sayısı içerisindeki nispi değerinin %14,86 olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada yer alan “International Journal of Social Economics” dergisinde 55 makale yayınlanmıştır. Nispi değer açısından bakıldığında toplam yayın sayısı olan 2551 sayısının %2,16’lık kısmı bu dergide yayınlanmıştır. Bu dergide yayınlanan makalelerin şekilde verilen ilk on sıradaki toplam yayın sayısı içerisindeki nispi değerinin %13,85

olduğu görülmektedir. Şekil 2’de takip eden sıraya göre dergilerde 44, 37, 29, 24, 24, 24 ve 23 makale yayınlanmıştır.

Şekil 2: En Fazla Yayın Yapılan Dergiler

5.4. En Çok Atıf Alan Çalışmalar

Atıf sayısı genellikle bir bilim insanının kendi alanındaki bilimsel etkisinin önemli göstergelerinden biri olarak kabul edildiği (Podlubny, 2005) için, bir bilimsel çalışmanın alandaki etkisini görmek açısından o çalışmaya yapılan atıf sayısı önemli bir gösterge olmaktadır. Tablo 1’de en çok atıf alan on çalışma ve bu çalışmaların yayınlandığı dergiler, çalışmaların yazarları, yayınlandığı yıl ve yıllık ortalama atıf sayısı verilmektedir. Atıf sayısı ile ilgili çalışmalar sıralanırken yayınlanma yılının dezavantajını ortadan kaldırmak için sıralama yıllık ortalama atıf sayısına göre yapılmıştır. Böylece çok daha önceden yayınlanmış bir çalışmanın sonradan yayınlanan bir yayına göre sıralama açısından daha avantajlı olmasının önüne geçilmiştir.

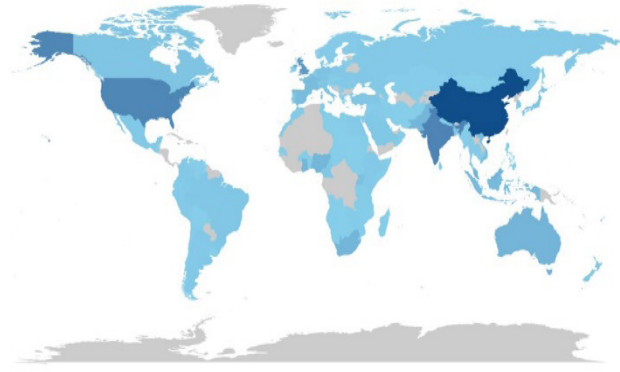
Tablo 1: Finansal Kapsayıcılık Alanında En Çok Atıf Alan Çalışmalar

Yayın Adı	Yayınlandığı Dergi Adı	Yazar/lar	Yayın Yılı	Toplam Atıf Sayısı	Yıllık Ortalama Atıf Sayısı
“Does financial inclusion, renewable and non-renewable energy utilization accelerate ecological footprints and economic growth? Fresh evidence from 15 highest emitting countries”	Sustainable Cities and Society	Muhammad Usman, Muhammad Sohail Amjad Makhdam, Rakhshanda Kousar	2021	298	74,50
“Impact of digital finance on financial inclusion and stability”	Borsa İstanbul Review	Peterson K. Ozili	2018	472	67,43
“Does financial inclusion limit carbon dioxide emissions? Analyzing the role of globalization and renewable electricity output”	Sustainable Development	Lingui Qin, Syed Raheem, Muntasir Murshed, Xu Miao, Zeeshan Khan, Dervis Kirikkaleli	2021	218	54,50
“Does financial inclusion impact CO2 emissions? Evidence from Asia”	Finance Research Letters	Thai-Ha Le, Ha-Chi Le, Farhad Taghizadeh-Hesary	2020	268	53,60
“The foundations of financial inclusion: Understanding ownership and use of formal accounts”	Journal of Financial Intermediation	Franklin Allen, Asli Demirguc-Kunt, Leora Klapper, Maria Soledad Martinez Peria	2016	347	38,56
“The digital revolution in financial inclusion: international development in the fintech era”	New Political Economy	Daniela Gabor, Sally Brooks	2017	296	37,00
“Financial inclusion and economic growth in OIC countries”	Research in International Business and Finance	Dai-Won Kim, Jung-Suk Yu, M. Kabir Hassan	2018	257	36,71
“Financial inclusion and development”	Journal of International Development	Mandira Sarma, Jesim Pais	2011	398	28,43
“The determinants of financial inclusion in Africa”	Review of Development Finance	Alexandra Zins, Laurent Weill	2016	237	26,33
“Measuring financial inclusion: explaining variation in use of financial services across and within countries”	Brookings Papers on Economic Activity	Aslı Demirgüç-Kunt, Leora Klapper	2013	212	17,67

Tablo 1’de, birinci sıradaki çalışmaya bakıldığında finansal kapsayıcılığın ekolojik ayak izi ve ekonomik büyüme ile ilişkisi ortaya koyulmuştur. İkinci sırada yer alan çalışma finansal kapsayıcılığın ekonomik istikrar ile ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü sıradaki çalışmada ise finansal kapsayıcılık ile karbon emisyonu arasındaki ilişki değerlendirilmektedir. Bahsettiğimiz çalışmalar ve sıralamada bulunan diğer bazı çalışmalar birlikte düşünüldüğünde finansal kapsayıcılık ile sürdürülebilir çevre konuları en çok atıf alan çalışmalar içerisinde birlikte çalışıldığı görülmektedir.

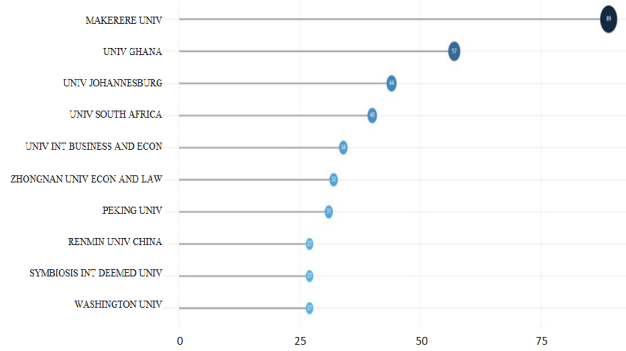
5.5. Ülkelerin Bilimsel Üretimi

Şekil 3 incelendiğinde koyu mavi olan ülkeler en yüksek yayın yapılan ülkeler olarak verilmekte ve açık maviye doğru gidildikçe yayın sayısı azalmaktadır.

Şekil 3: Ülkelerin Bilimsel Üretimi

Yazarların ülkeleri göz önünde bulundurulduğunda en çok yayın yapılan ülkenin 1499 yayın ile Çin olduğu görülmektedir. Çin'i takiben ikinci sırada 819 yayınlı Hindistan yer almaktadır. Üçüncü sırada 803 yayın ile Amerika yer almaktadır. Dördüncü sırada 574 yayın ile Birleşik Krallık ve beşinci sırada 278 yayın ile Malezya yer almaktadır. Burada sıralamalar ve yayınlar verilirken ortak yazarlı yayınlar farklı ülkelerden ise her bir ülke için birer yayın yapıldığı kabul edilmiştir. Örneğin üç yazarlı bir yayında yazarlardan biri Amerika, diğeri Çin ve üçüncü yazar Birleşik Krallık ülkelerinden ise her bir ülkeden bir yayın yapılmış olarak kabul edilmektedir.

Şekil 4: Finansal Kapsayıcılık İle İlgili Çalışmaların

Üniversitelere Göre Dağılımı

Şekil 4 da finansal kapsayıcılık ile ilgili en üretken ilk on üniversiteye yer verilmiştir. Üniversitelere göre yayınlanan makalelere bakıldığında en üretken üniversitenin 89 yayında Makerere Üniversitesi olduğu görülmektedir. İkinci sırada 57 yayınlı University of Ghana yer almaktadır. Üçüncü sırada ise 44 yayınlı University of Johannesburg yer almaktadır. Takiben 40 yayınlı Universities of South Africa, 34 yayınlı University of International Business and Economics, 34 yayınlı Zhongnan University of Economics and Law, 31 yayınlı Peking University ve 27'şer yayınlı Renmin University of China, Symbiosis International (Deemed University) ve Washington University in St. Louis yer almaktadır.

5.6. Kelime Sıklığı Analizi

Akademik makaleler için anahtar kelimeler, yazarlar tarafından seçilen ve oluşturulan terimlerdir ve genel olarak makalelerin içeriğini özetleyen ve temsil eden temel bir unsur olarak kabul edilir (Kwon, 2018). Bu bağlamda şekil 5'de örnekleme yer alan makalelerde kullanılan anahtar kelimelerin kullanım sıklığını ortaya koyulmuştur. Kelime bulutu oluşturulurken “yazar anahtar kelimeleri (author keywords)” olarak sınırlama yapılmış ve en sık kullanılan 30 kelime için arama yapılmıştır. Veri setinde yer alan 2551 makale içerisinde en sık kullanılan yazar anahtar kelimelerine bakıldığında, “financial inclusion” 1340, “fintech” 159, “financial” 1150, “microfinance” 146, “digital financial inclusion” 118, “financial literacy” 111, “inclusion” 110, “mobile money” 104, “poverty” 100, “economic growth” 88 defa kullanılmıştır.

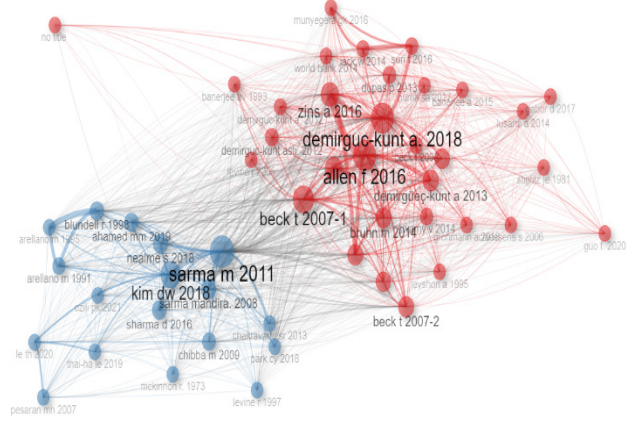
Şekil 5: En Sık Kullanılan Yazar Anahtar Kelimeleri

Şekil 6'daki kelime bulutu oluşturulurken ise aramada “başlık (title)” olarak sınırlama yapılmış ve en sık kullanılan 30 kelime için arama yapılmıştır. Veri setinde yer alan 2551 makale içerisinde başlıkta en sık kullanılan kelimelere bakıldığında, “financial inclusion” 1249, “digital financial” 171, “mobile money” 114, “economic growth” 80, “financial literacy” 78, “financial services” 65, “sub-saharan africa” 64, “sustainable development” 52, “empirical evidence” 51, “financial development” 47 defa kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 6: Başlıkta En Sık Kullanılan Kelimeler

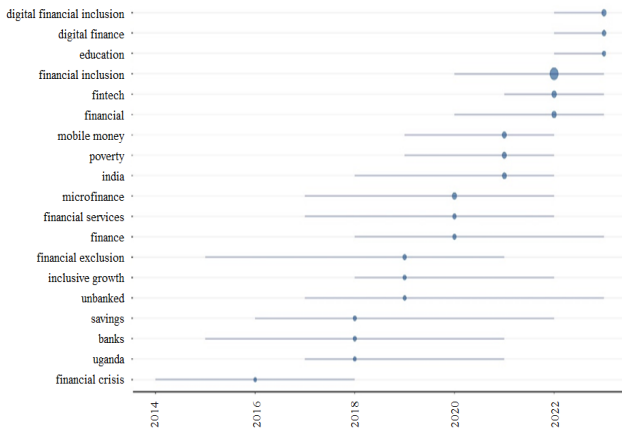
Şekil 7’de son 11 yılda popüler hale gelen 11 kelime veya kelime grubu listelenmiştir. Bu kelimeler arasında son iki yılda öne çıkan ve trend haline gelen kelimeler “digital financial inclusion”, “digital finance”, “financial inclusion”, “fintech”, “mobil money” olarak görülmektedir. Bu bağlamda finansal kapsayıcılıkta ilgili olan makalelerde dijital finans, mobil para ve finansal teknoloji gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir.

Şekil 7: Trend Olan Kelimeler

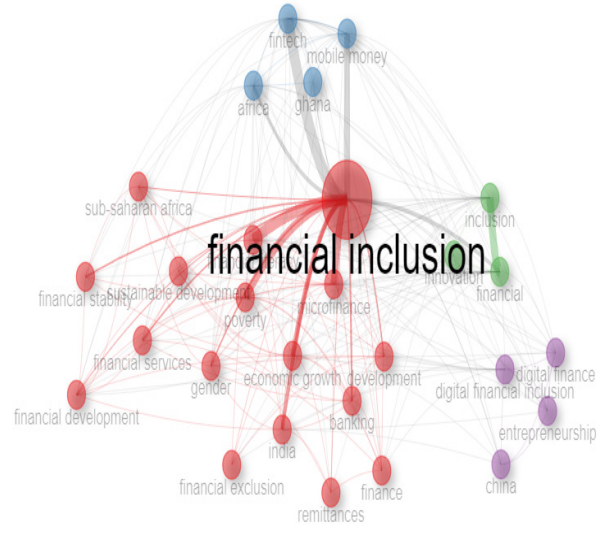
5.7. Birliktelik Ağı

Örneklemede yer alan makalelerin kavramsal yapılarını incelemek amacıyla yazarların anahtar kelimelerinin birbirleri arasındaki bağlantıları incelenmiştir. Şekil 8 incelendiğinde aynı renkte olan anahtar kelimelerin 4 küme oluşturduğunu görmekteyiz. Kümelerin yapıları incelendiğinde her ne kadar 4 küme olsa da baskın kümenin “financial inclusion” olduğu görülmektedir.

Şekil 8: Anahtar Kelimelerin Eş Birliktelik Ağı

Atıf ağı oluşturulurken, iki yayın arasındaki ilişki, diğer yayınlarla birlikte sıklıkla geçme durumuna dayanır (Small,

Şekil 9: Atıf Eş Birliktelik Ağı

1973). Bu yayınlar ne kadar sık başka yayınlarda bir arada yer alırsa, atıf ağındaki birbirlerine olan bağlılıkları ve önemleri o kadar artar ve düğümler arasındaki ilişki daha belirgin hale gelir. Şekil 9’da, düğüm boyutu alıntı sayısını, bağlantı kalınlığı ise ortak alıntuların gücünü temsil eder. Şekil 9’da çalışmaların iki ayrı kümede toplandığı görülmektedir. Mavi kümede en çok katkı yapan çalışmaların yazarları Sarma ve Pais (2011) ve Kim vd. (2018) olduğu görülmektedir. Kırmızı kümede ise en çok katkı yapan çalışmaların yazarları ise Demirgüç-Kunt vd. (2018), Allen vd. (2016) olduğu görülmektedir.

Sonuç

Bu araştırmada, finansal kapsayıcılıkla ilgili Web of Science veri tabanında 1998-2024 yılları arasında yayınlanmış olan İngilizce makaleler bibliyometrik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmada finansal kapsayıcılık konusunda yapılan yayımlar bibliyometrik analiz yönetimi ile anahtar kelime, atıf, kaynak, yazar, yazarların bağlı olduğu üniversiteler ve ülkeler bazında incelenerek okuyuculara ve araştırmacılara bütünsel bir perspektif sunma amacı güdülmüştür.

Seçilen kriterlere göre arama yapılarak analize toplam 2551 makale dahil edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre finansal kapsayıcılık konusunda Web of Science veri tabanında ilk yayın 1998 yılında yapılmasına rağmen 1999, 2000, 2001, 2003 yıllarında hiç yayın yapılmadığı en fazla yayın yapılan yılın 646 yayın ile 2023 olduğu tespit edilmiştir. 2024 yılında yayın sayısı bir önceki yıla göre her ne kadar azalmış olarak görünse de veri toplama tarihi göz önünde bulundurulduğuna yılsonuna kadar bu sayının artacağı düşünölmektedir.

Dijital finansal hizmetler, Fintek ve mobil para gibi yeni nesil finansal teknolojilerin literatürde giderek öne çıkması, bu alanın dijital dönüşümle paralel olarak büyüdüğünü işaret etmektedir. Dijital finansal kapsayıcılık, geleneksel finansal erişimin kısıtlı olduğu bölgelerde ekonomik kalkınmaya katkıda bulunabilir ve bu doğrultuda yapılan çalışmaların artması, konunun küresel ölçekte önem kazandığını yansıtmaktadır. Çin, Hindistan ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerin finansal kapsayıcılık literatürüne öncülük etmesi, bu ülkelerin hem dijital yeniliklere yatırım yaptı-

đını hem de ekonomik büyümede finansal kapsayıcılığın etkilerini araştırdıklarını göstermektedir.

Bu bağlamda literatürdeki çalışmaların ekolojik ayak izi, ekonomik büyüme ve sosyal kapsayıcılık gibi geniş kapsamlı konularla ilişkili olarak ele alınması, finansal kapsayıcılığın çok boyutlu etkilerini daha iyi anlamamıza katkı sağlamaktadır. Araştırmada öne çıkan yazarlar ve üniversitelerin, bu konudaki bilgi birikimine ciddi katkılar sunmuş olmaları, finansal kapsayıcılık literatürünün akademik dünyada geniş çapta çalışıldığını göstermektedir. Aynı zamanda, Usman vd. (2021) tarafından yazılan ve en fazla atıf alan makalenin, finansal kapsayıcılığın çevresel ve ekonomik etkilerine odaklanması, bu alandaki araştırmaların yalnızca finansal erişimle sınırlı kalmayıp, daha geniş toplumsal ve çevresel etkileri de değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Makalelerde son iki yılda öne çıkan ve trend haline gelenler kelimeler “digital financial inclusion”, “digital finance”, “financial inclusion”, “fintech”, “mobil money” olarak görölmektedir. Bu bağlamda finansal kapsayıcılıkta ilgili olan makalelerde dijital finans, mobil para ve finansal teknoloji gibi kavramların öne çıktığı söylenebilir.

Sonuç olarak finansal kapsayıcılık konusuna duyulan ilginin yıllar itibariyle artmış olduğu söylenebilmektedir. Her çalışmada olduğu gibi bu araştırmanın da bazı kısıtları bulunmaktadır. Çalışma da sadece Web of Science (WOS) veri tabanı kullanılmıştır. Diğer veri tabanlarının verilerine ulaşılmamıştır. Sadece İngilizce makaleler değerlendirmeye dahil edilmiştir. Gelecekte çalışmanın kapsamı bu alanda kitap bölümleri ve farklı veri tabanlarında yer alan çalışmalar değerlendirmeye dahil edilerek genişletilebilir.

Kaynakça

- Afşar, M. ve Doğan, E. (2018, April). As a Financial development channel the financial inclusion and economic growth relationship: the case of Turkey. In *Innovation and Global Issues Congress III* (p. 59).
- Al, U., ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47. <https://doi.org/10.15612/BD.2004.497>
- Allen, F., Demircuc-Kunt, A., Klapper, L., ve Peria, M. S. M. (2016). The foundations of financial inclusion: Understanding ownership and use of formal accounts. *Journal of financial Intermediation*, 27, 1-30.
- Amaliah, I., Ali, Q., Sudrajad, O. Y., Rusgianto, S., Nu'man, H., ve Aspiranti, T. (2024). Does digital financial inclusion forecast sustainable economic growth? Evidence from an emerging economy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 10(2), 100262.
- Avcı, B. S. (2022). Finansal kapsayıcılık ve ekonomik büyüme: Türkiye için bir analiz. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(42), 241-254.
- Beşel, F., ve Yardımcıoğlu, F. (2017). Maliye Dergisi'nin bibliyometrik analizi: 2007-2016 dönemi. *Maliye Dergisi*, 172, 133-151.
- Chen, X., He, G., ve Li, Q. (2024). Can Fintech development improve the financial inclusion of village and township banks? Evidence from China. *Pacific-Basin Finance Journal*, 85, 102324.
- Demirgüç-Kunt, A., & Klapper, L. (2013). Measuring financial inclusion: Explaining variation in use of financial services across and within countries. *Brookings papers on economic activity*, 2013(1), 279-340.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133, 285-296.
- Dünya Bankası, (2022) (<https://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/overview#1>)
- Gabor, D., & Brooks, S. (2020). The digital revolution in financial inclusion: international development in the fintech era. In *Material Cultures of Financialisation* (pp. 69-82). Routledge.
- Gebeşoğlu, F. Ö. (2015). Türkiye'de finansal kapsama seviyesi üzerine bir değerlendirme. *Bankacılar Dergisi*, 68-84.
- Grohmann, A., Klühs, T., ve Menkhoff, L. (2018). Does financial literacy improve financial inclusion? Cross country evidence. *World Development*, 111, 84-96.
- Gündüz, M., ve Özyıldırım, Y. (2020). Finansal kapsayıcılığın gelişmesinde katılım bankacılığının rolü: katılım bankacılığı finansal kapsayıcılık endeksinin hesaplanması. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 14(2), 119-144.
- Güz, T. ve Poyraz, G. (2023). Dijital finansal kapsayıcılık endeksi: ülkeler arası bir karşılaştırma. *Journal of Economic Policy Researches*, 10(1), 157-180.
- Han, R., ve Melecky, M. (2013). Financial inclusion for financial stability: Access to bank deposits and the growth of deposits in the global financial crisis. *World Bank Policy Research Working Paper*, (6577).
- Kim, D. W., Yu, J. S., & Hassan, M. K. (2018). Financial inclusion and economic growth in OIC countries. *Research in International Business and Finance*, 43, 1-14.
- Kumar, S., ve Pradhan, K. C. (2024). Socioeconomic and demographic determinants of financial inclusion in South Asia: Integrated policy for targeted groups of population. *Journal of Policy Modeling*, 1-28.
- Kwon, S. (2018). Characteristics of interdisciplinary research in author keywords appearing in Korean journals. *Malaysian Journal of Library and Information Science*, 23(2), 77-93.
- Lapukeni, A. F. (2015). Financial inclusion and the impact of ICT: An overview. *American Journal Of Economics*, 5(5), 495-500.
- Le, T. H., Le, H. C., & Taghizadeh-Hesary, F. (2020). Does financial inclusion impact CO2 emissions? Evidence from Asia. *Finance Research Letters*, 34, 101451.
- Mishra, D., Kandpal, V., Agarwal, N., ve Srivastava, B. (2024). Financial inclusion and its ripple effects on socio-economic development: a comprehensive review. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(3), 105.
- Mohd Daud, S. N., Ahmad, A. H., ve Trinugroho, I. (2024). Financial inclusion, digital technology, and economic growth: Further evidence. *Research in International Business and Finance*, 70, 102361.
- Moise, B., ve Hongyi, X. (2017). Financial inclusion in Rwanda: an overview. *Journal on Innovation and Sustainability RISUS*, 8(3), 75-84.
- Ozili, P. K. (2018). Impact of digital finance on financial inclusion and stability. *Borsa istanbul review*, 18(4), 329-340.
- Özsuca, E. A. (2019). Financial inclusion in Turkey: Evidence from individual level data. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 74(4), 1377-1400.
- Öz-Yalaman, G. (2019). Financial inclusion and tax revenue. *Central Bank Review*, 19(3), 107-113.
- Podlubny, I. (2005). Comparison of scientific impact expressed by the number of citations in different fields of science. *Scientometrics*, 64, 95-99.

- Qin, L., Raheem, S., Murshed, M., Miao, X., Khan, Z., & Kirikkaleli, D. (2021). Does financial inclusion limit carbon dioxide emissions? Analyzing the role of globalization and renewable electricity output. *Sustainable Development*, 29(6), 1138-1154.
- Sarıgöl, H. (2021). Bölgelere ve illere göre Türkiye finansal kapsayıcılık endeksi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (90), 79-100.
- Sarma, M., ve Pais, J. (2011). Financial inclusion and development. *Journal of International Development*, 23(5), 613-628.
- Small, H. (1973). Co-citation in the scientific literature: A new measure of the relationship between two documents. *Journal of the American Society for Information Science*, 24(4), 265-269.
- Usman, M., Makhdam, M. S. A., & Kousar, R. (2021). Does financial inclusion, renewable and non-renewable energy utilization accelerate ecological footprints and economic growth? Fresh evidence from 15 highest emitting countries. *Sustainable cities and society*, 65, 102590.
- Yorulmaz, R. (2022). Finansal erişim ve yoksulluk ilişkisi: dinamik panel veri analizi ile OECD örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 89-106.
- Zins, A., & Weill, L. (2016). The determinants of financial inclusion in Africa. *Review of development finance*, 6(1), 46-57.

Extended Summary

Purpose

Financial inclusion refers to the access of individuals, firms, and societies to financial products and services, their capacity to benefit from these services, and their participation in financial decision-making processes. In this context, many studies have been conducted in the literature on financial inclusion. Due to the increasing interest of researchers in financial inclusion, bibliometric analysis is essential to help us understand and evaluate various aspects of scientific research. This study aims to conduct a bibliometric analysis of financial inclusion.

Literature Review

Gebeşoğlu (2015), Moise and Hongyi (2017), and Sarıgül (2021) studies on financial inclusion are generally aimed at determining financial inclusion levels. Gebeşoğlu (2015) states that Turkey's financial inclusion level is low compared to the average of its upper-middle-income group. Moise and Hongyi (2017) state that although the level of financial inclusion increased in Rwanda between 2008 and 2016, the rate of increase in the number of adults with a bank account was prolonged. Sarıgül (2021) examines the development of financial inclusion in Turkey between 2011-2018 and concludes that Istanbul has very high financial inclusion in all years, while West Marmara, Aegean, and West Anatolia have high financial inclusion. Güz and Poyraz (2023) developed a "Digital Financial Inclusion Index (DFII)." They concluded that while high-income countries are at the top of the DFI rankings, low-income countries are at the bottom. Mohd Daud et al. (2024) examined the effects of financial inclusion and digital technology on economic growth. According to the findings, it was concluded that financial inclusion plays a vital role in improving a country's economic growth. Chen et al. (2024) investigate whether the development of Fintech in China affects the financial inclusion of village and town banks. The findings indicate that the development of Fintech in these regions can increase financial inclusion through mobile banking applications.

Design/methodology/approach

In this study, the bibliometrics technique, which is a qualitative research method, is used. The data set used in our research was obtained using the Web of Science (WoS) database, one of the most well-known databases in the field of social sciences. In the data collection process, the concept subject to bibliometric analysis was first determined. The term "Financial Inclusion" was used as the concept to be searched in the data acquisition part, one of the most critical stages of our research. Using "title," "abstract," and "keywords" as the search chain, 3414 studies were accessed. The data obtained were subjected to analysis using "R Biblioshiny." After transferring the raw data to the R program, only English was selected as the language of writing, and other languages were

excluded, and the number of studies was 3327. Then, only the "article" type was selected for the research type; other research types were excluded, and 2551 studies were obtained as the final data set. The data subject to the research were received on 08.04.2024, and all studies up to this date have been included in the data set.

Findings

In this study, English articles on financial inclusion published in the Web of Science database between 1998 and 2024 were analyzed by bibliometric analysis method. The study aims to provide a holistic perspective to readers and researchers by examining the publications on financial inclusion on the basis of keywords, citations, sources, authors, affiliated universities and countries through bibliometric analysis management.

A total of 2551 articles were included in the analysis by searching according to the selected criteria. According to the results obtained, although the first publication on financial inclusion in the Web of Science database was made in 1998, it was determined that there were no publications in 1999, 2000, 2001, 2003 and the year with the highest number of publications was 2023 with 646 publications. Although the number of publications in 2024 seems to have decreased compared to the previous year, it is thought that this number will increase until the end of the year, considering the date of data collection.

The increasing prominence of new generation financial technologies such as digital financial services, Fintech and mobile money in the literature indicates that this field is growing in parallel with digital transformation. Digital financial inclusion can contribute to economic development in regions where traditional financial access is limited, and the increase in studies in this direction reflects the global importance of this issue. The fact that countries such as China, India and the United States are leading the financial inclusion literature shows that these countries are both investing in digital innovations and researching the effects of financial inclusion on economic growth.

In this context, the fact that the studies in the literature are addressed in relation to wide-ranging issues such as ecological footprint, economic growth and social inclusion contributes to a better understanding of the multidimensional effects of financial inclusion. The fact that prominent authors and universities have made significant contributions to the body of knowledge on this topic shows that the financial inclusion literature has been widely studied in the academic world.

As a result, it can be said that the interest in financial inclusion has increased over the years. As in every study, this research also has some limitations. Only the Web of Science (WOS) database was used in the study. The data of other databases were not accessed. Only English articles were included in the evaluation. In the future, the scope of the study can be expanded by including book chapters and studies in different databases in this field.